

Обшук 2019

Наукова робота
«Деякі питання проведення обшуку
(процесуальні аспекти)»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ОБШУКУ У СИСТЕМІ СЛІДЧИХ ДІЙ	5
1.1 Поняття слідчих дій та їх значення у розслідуванні злочинів.....	5
1.2 Концепція обшуку: визначення, загальна характеристика та процесуальний порядок проведення.....	10
1.3 Особливості та фіксація результатів проведення обшуку.....	13
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРНІ ВИПАДКИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ	19
2.1 Правова основа обшуку житла чи іншого володіння особи.....	19
2.2 Організація й тактика проведення обшуку при розслідуванні незаконного заволодіння транспортним засобом.....	25
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Заходи, що вживаються для протидії злочинності, запобігання і попередження злочинів в нашому суспільстві залежать від якості роботи Національної поліції або інших правоохоронних органів, а також від роботи прокуратури та суду, в тому числі покращення взаємодії між ними.

Слід зауважити, що важливим в рамках боротьби зі злочинністю та виконання завдань кримінального процесу є застосування слідчих дій, зокрема своєчасність та обґрунтованість їх застосування, враховуючи необхідність вибору конкретної слідчої дії серед інших та черговість її проведення. Так, обґрунтоване та своєчасне проведення обшуку в межах кримінального провадження дозволяє підвищити відсоток розкриття кримінальних правопорушень загалом, а отже й притягнути осіб винних у вчиненні кримінального правопорушення до відповідальності, чим саме забезпечити виконання завдань кримінального процесу загалом. Однак обшук, як одна з слідчих дій, що дозволяє досягнути максимальних результатів у напрямку розслідування обставин кримінального правопорушення, може бути розглянутим з двох сторін: з одної як обмеження прав та інтересів окремих осіб, та іншої – як невід’ємний елемент під час здійснення кримінально-процесуальної діяльності. Безперечно проведення обшуку за місцем проживання особи(осіб), яка могла вчинити або бути причетною до вчинення злочину є необхідним, оскільки у випадках протидії розслідуванню особа не може передбачити усіх можливих варіантів щодо приховування слідів злочину чи знищити речі(предмети) які надалі могли б виступати докази проти неї.

Враховуючи наведене, обшук повинен бути ретельно спланованим, що стане запорукою ефективності його проведення та надасть слідчому можливість отримати незаперечні докази у кримінальному провадженні.

Актуальність проблеми, що зумовила вибір теми дослідження полягає у наявності проблемних питань, які виникають під час застосування обшуку на стадії досудового розслідування.

Об'єкт дослідження: правовідносини, що виникають під час проведення обшуку на стадії досудового розслідування.

Предметом дослідження є види обшуку, підстави та процесуальний порядок його проведення.

Метою дослідження є вивчення, аналіз процедури проведення обшуку та його вдосконалення, враховуючи практику застосування.

Означену вище проблему досліджували в своїх роботах наступні науковці: В.В. Заборовський, В.Т. Гончаренко, В.Т. Нор, М.Є. Шумило, О.В. Капліна, О.Б. Комарницька, О.В. Швидкова, Ф.М. Сокиран.

У відповідності з метою дослідження ставляться такі **завдання**:

- 1) ознайомитися з процедурою обшуку житла чи іншого володіння особи;
- 2) розглянути процедуру обшуку особи;
- 3) виокремити проблематику застосування різних видів обшуку та сформулювати рекомендації, щодо можливих шляхів її розв'язку.

Методологічною основою наукової роботи стали наукові принципи об'єктивності та історії розвитку, враховуючи які обґрунтована мета дослідження. Зокрема, під час написання наукової роботи, були використані наступні методи: порівняльно-правовий, формально-догматичний, особистого спостереження практичної діяльності правоохоронних органів, прокуратури та суду, використання статистичного аналізу, інформативний із застосуванням даних інших правових наук, а також інші. Вказані вище методи застосовувались не в чистому вигляді, а у поєднанні один з одним.

Новизна роботи полягає у тому, що було проаналізовано обшук як слідчу дію з урахуванням вдосконаленого нормативного регулювання, наведенням конкретних прикладів та відповідності їх кримінальному процесуальному законодавству України; зокрема теоретично вивчений стан проблем, що виникають під час практичного застосування обшуку в Україні.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що законодавчі зміни, запропоновані в даній роботі, сприятимуть вирішенню проблемних питань під час проведення обшуку особи, а також обшуку житла чи іншого

володіння особи. Матеріали наукової роботи впровадженні в освітній процес ЛьвДУВС (Акт впровадження від 06.02.2019) та в практичну діяльність СУ ГУ Національної поліції (Акт впровадження від 06.02.2019).

Структура наукової роботи сформована з врахуванням мети та завдань дослідження та складається зі **вступу, а також двох розділів, які містять п'ять підрозділів, висновків, списку в використаних джерел.**

Загальний обсяг роботи 30 сторінок.

Список використаних джерел 31 найменування.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ОБШУКУ У СИСТЕМІ СЛІДЧИХ ДІЙ

1.1 Поняття слідчих дій та їх значення у розслідуванні злочинів

Розслідування кримінальних правопорушень здійснюється з елементами пошуку, що є діяльністю спрямованою на виявлення джерел доказів, а також інформації, яка може бути корисною під час встановлення обставин події кримінального правопорушення.

Так, під час проведення обшуку, порядок проведення якого у кримінальному провадженні зазначений у ст.ст. 223, 234-236 КПК, може бути віднайдено наступне: знаряддя злочину, речові докази, трупи, особи які переховуються від слідства і суду.

Обшук, який є однією з невербальних слідчих дій, є досить ефективним засобом збирання та перевірки доказів під час розслідування кримінального провадження [26]. Метою обшуку є наступне: знайдення, вилучення та процесуальне закріплення засобів злочину, або об'єктів злочинного посягання, слідів злочину, або цінностей, що нажиті злочинним шляхом, чи інших речових доказів, предметів та документів, які мають значення для встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні та забезпечення відшкодування заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди [5].

Розглянувши обшук, як частину системи слідчих дій, слід визначити його примусовий характер та особливе місце, саме тому в Конституції України (далі КУ) закріплені певні гарантії його проведення, що полягають у додержанні прав та законних інтересів громадян під час обшуку, а тому згідно ст. 30 КУ не допускається проникнення до житла чи іншого володіння особи та проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду [1], а під час досудового розслідування – рішенням слідчого судді.

Згідно ч. 2, ст. 234 КПК обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді загального місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого є орган досудового розслідування.

Можливість під час обшуку обстеження приміщень або інших об'єктів без згоди особи у розпорядженні якої вони перебувають визначає наявність примусу під час проведення цієї слідчої дії. Так під час проведення обшуку слідчий прокурор має право відкривати закриті приміщення, сховища, речі, коли особа, яка перебуває на обшуку відмовляється їх відкрити або обшук проводиться за відсутності осіб у встановленому законом порядку (ст. 236 КПК). Окрім зазначеного слідчий, прокурор може заборонити особам покидати місце проведення обшуку до моменту його закінчення та вчиняти будь-які дії, що заважають його проведенню.

Для того, щоб сформулювати поняття обшуку серед слідчих (розшукових) дій, насамперед, необхідно визначити історію розвитку слідчих дій на території України як таких.

У КПК 2012 року термін «слідчі(розшукові) дії» вживається понад 180 разів, на відміну від Руської правди у такого терміну не було, натомість вживається термін «гоніння сліду», який на території слов'янських країн означав переслідувати порушника, маючи на меті зловити його: «йти за слідом», «збирати сліди злочину» [6].

У Статуті кримінального судочинства 1864 року (далі Статут) термін «слідчі дії» вже багато разів вживається в значенні способів фіксування та виявлення слідів злочину. Наприклад, в ст.292 Статуту вказувалось: «Коли у випадках, визначених законом, виявиться необхідним допитати обвинувачених або свідків або провести іншу слідчу дію поза дільницею, де виникло слідство, то виконання цих дій покладається на того слідчого, в дільниці якого вони повинні бути проведені». Зауважимо, що у вказаній вище статті Статуту як про слідчі дії йдеться не тільки про допит [6].

Процесуальне визначення слідчої дії за чиним КПК України наводиться в ч.1 ст.223 КПК України, відповідно до положень якої слідчі (розшукові) дії – це дії, спрямовані на отримання або збирання доказів а також перевірку вже отриманих доказів у тому чи іншому кримінальному провадженні [2].

Таке визначення поняття слідчих (розшукових) дій не розкриває всю багатогранність такої процесуальної категорії як слідчі (розшукові) дії, зокрема обшуку. Адже, окрім зазначеного, слід говорити про уповноважену особу, яка проводить слідчу (розшукові) дію, також слід звернути увагу на характер слідчої (розшукової) дії. З одного боку, це пізнавальний характер, а з іншого – процесуальний, так як йдеться про процедуру проведення такої дії. Не слід також забувати і про розшукову спрямованість обшуку як слідчої дії.

Назвавши дії слідчими (розшуковими), законодавець визнав, що неможливо обмежитись лише пізнавальними і процесуальними сторонами характеру цих дій. Все ж таки розшукова спрямованість має зовсім не другорядне значення. Адже уповноважена особа, проводячи слідчі (розшукові) дії, в першу чергу здійснює розшук фактичних даних, які мають значення у конкретному кримінальному провадженні.

Проведення слідчих (розшукових) дій допускається лише після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі ЄРДР) та початку розслідування. Виключенням може бути проведення у невідкладних випадках огляду місця події з наступним негайним внесенням отриманих в результаті огляду відомостей до ЄРДР. Кожна слідча дія має чітку нормативну регламентацію в кримінальному процесуальному законі й самостійну та детально визначену процедуру проведення. Слідчі (розшукові) дії можуть проводити лише працівники спеціально уповноважених на те державних органів, якими є слідчі органів досудового розслідування; прокурор; працівники відповідних оперативних підрозділів за письмовим дорученням слідчого чи прокурора. Слідчі дії проводять за участю передбачених законом і залучених у необхідних випадках процесуальними органами осіб, яким відповідно роз'яснюють і забезпечують їх процесуальні права і обов'язки. Під час здійснення слідчих (розшукових) дій провадиться фіксація їх ходу та результатів, що має бути обов'язково відображено у складеному протоколі [7].

Кримінальний процесуальний закон передбачає слідчі (розшукові) дії, сукупність яких дає змогу говорити про них як про систему. Для отримання доказів слідчий має право проводити такі слідчі (розшукові) дії:

- допит, одночасний допит, допит у режимі відео конференції (ст.ст. 224–226, 232 КПК);
- пред'явлення для впізнання особи, речей, трупа, впізнання в режимі відеоконференції (ст. 228, 229, 230 КПК);
- обшук (ст.ст. 233-236 КПК);
- огляд місцевості, приміщення, речей, документів (ст.ст.237, 238 КПК);
- ексгумація трупа (ст. 239 КПК);
- слідчий експеримент (ст. 240 КПК);
- освідування особи (ст. 241 КПК);
- проведення експертизи та залучення експерта, отримання зразків для експертизи (ст.ст. 241-243 КПК) [8].

В окрему групу слідчих (розшукових) дій можна виділити негласні слідчі (розшукові) дії. Так, згідно ч. 1 ст. 246 КПК негласні слідчі (розшукові) дії (далі НСРД) – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених чинним кримінально-процесуальним законодавством.

Кримінальний процесуальний кодекс закріплює наступні НСРД:

- аудіо, відео контроль особи (ст. 260 КПК);
- накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК);
- огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК);
- зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК);
- зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК);

- обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК);
- установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК);
- спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК);
- аудіо, відео контроль місця (ст. 270 КПК);
- контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК);
- виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК);
- негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК) [2].

Підсумовуючи наведене, слід зазначити, що обов'язковість проведення слідчої (розшукової) дії може залежати від прямого формулювання у законі, вказівки прокурора як процесуального керівника провадження або впливати із клопотання підозрюваного чи його захисника або інших осіб, що згідно чинного законодавства є обов'язковою до виконання. Необов'язковими слідчими діями можна назвати такі на проведення яких у кримінальному провадженні жодним чином не впливає на повноту чи всебічність досудового розслідування, судового розгляду. Проте обов'язковість слідчої (розшукової) дії теж визначається межами доказування у конкретному кримінальному провадженні.

Так, обшук можна віднести до обов'язкових слідчих дій, оскільки для його застосування необхідні підстави, що впливають із об'єктивних обставин кримінального провадження, або можуть бути відсутні як такі.

1.2 Концепція обшуку: визначення, загальна характеристика та процесуальний порядок проведення

Згідно чинного КПК України обшук є слідчою дією, яка проводиться з метою виявлення та фіксації обставин вчинення кримінального

правопорушення, відшукування знаряддя вчинення правопорушення (ч. 1 ст. 234 КПК України) [2].

Обшук – це обґрунтована доказами, що є у кримінальному провадженні, слідча (розшукова) дія, суть якої полягає в примусовому обслідуванні особи, житла або іншого володіння особи з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке здобуто внаслідок його вчинення, інших речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [8].

Обшук можна поділити на види:

- обшук житлових приміщень;
- обшук іншого володіння особи;
- обшук службових та інших приміщень;
- обшук території (земельної ділянки);
- обшук особи [5].

Особистий обшук слід виокремити серед інших видів обшуку та виділити два випадки його проведення:

- під час затримання особи (ч. 3 ст. 208 КПК);
- під час обшуку житла чи іншого володіння особи (ч. 5 ст. 236 КПК) [2].

Існує думка, що в цих ситуаціях обшук особи може здійснюватися без рішення суду, однак із обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від того чи застосовуються технічні засоби фіксування слідчої (розшукової) дії (ч. 7 ст. 223, ч. 2 ст. 234 КПК України)[9].

Отже, можна виділити два випадки, коли може здійснюватися обшук особи, а саме:

- 1) під час затримання особи уповноваженим в порядку статті 208 КПК;
- 2) під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи (якщо є достатні підстави вважати, що особи, які перебувають у помешканні чи іншому

володінні переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження).

Досить часто, у випадку проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, виникає необхідність проведення особистого обшуку осіб, які знаходяться у цьому приміщенні.

Виникає наступне запитання: чи можуть уповноважені органи досудового слідства провести особистий обшук осіб, в рамках такої слідчої дії як огляд приміщення, який здійснюється за правилами обшуку.

Однак, слід зазначити, що у випадку коли під час огляду приміщення з'являються підстави затримання підозрюваного уповноваженою особою, згідно вимог статті 208 КПК України, то обшук особи може бути здійснено з дотриманням правил ст.ст.223, 236 КПК України за участю не менше двох понятих.

Зауважимо, що головне призначення участі понятих у проведенні слідчих (розшукових) дій на досудовому розслідуванні полягає у створенні необхідних умов для найбільш об'єктивного й правильного проведення цих дій і є важливою правовою гарантією забезпечення прав та законних інтересів під час проведення обшуку [27].

Згідно ч. 5 ст. 236 КПК України обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді та має бути проведеним в повному обсязі, що необхідний для досягнення його мети. Зокрема може бути проведено обшук осіб, які перебувають в житлі чи іншому володінні, у випадку якщо слідчий та прокурор визначить, що ці особи переховують при собі предмети або документи, що мають значення для кримінального провадження [10].

Аналізуючи вищевикладене, слід зауважити, що законодавець вимагає у випадку затримання особи в порядку ч.1 ст. 208 КПК (без ухвали слідчого судді) проведення особистого огляду(обшуку) однак обшук такої особи потребує наявності ухвали слідчого судді якщо виходити з вимог ст.ст. 234, 235 КПК України. [10].

Розглянемо інший варіант: особа не була затримана, а особистий обшук щодо неї провели під час огляду приміщення за правилами обшуку. Зауважимо, що у разі огляду приміщення, що проводиться за правилами обшуку або на підставі згоди або прохання власника чи іншого володільця приміщення, слід мати на увазі, що згода особи стосується лише приміщення та не охоплює питання що можуть стосуватись обшуку особи, а тому у разі необхідності на обшук особи у такому випадку потрібно отримати ухвалу суду. Так як навіть особиста згода особи на проведення обшуку в приміщенні не дозволяє особистий обшук осіб, що знаходяться всередині приміщення та не замінює здійснення судового контролю за дотриманням свобод, прав осіб (учасників кримінального провадження [10].

Слід звернути увагу на практику національних судів, що стосується вказаного питання. Так, згідно Ухвали Печерського районного суду м. Києва № 757/11551/13-к від 29.05.2013р., та Ухвали Печерського районного суду м. Києва № 757/1098/14-к від 14.01.2014р. слідчий суддя надав дозвіл на проведення особистого обшуку особи в порядку ч.5 ст.236 КПК України.

Непоодинокими є випадки, коли необхідно провести обшук особи, яка знаходиться за межами житла чи іншого володіння і відносно якої є інформація про наявність у неї предметів або документів, що вилучені з обігу і мають значення для кримінального провадження [11].

Проте така ситуація не узгоджується з підставами проведення особистого обшуку, про які йдеться у ч. 3 ст. 208 та ч. 5 ст. 236 КПК України. У окремих прокуратурах та судах України як вихід з такої ситуації вбачають у застосуванні положень ст. 9 КПК України, в якій зазначено про необхідність використання загальних засад кримінального провадження у разі, коли окремі питання не врегульовано або неоднозначно врегульовано положеннями КПК України, положень ст. 234 КПК України, що є загальною нормою для обшуку, а також ст. 84, 223, 233 КПК України[11].

1.3 Особливості та фіксація результатів проведення обшуку

Згідно зі ст.32 КУ поширення та використання конфіденційної інформації щодо особи не може бути допущено, за винятком випадків передбачених у законі та за умови: виключно в інтересах національної безпеки держави чи суспільства в цілому, а також економічного добробуту людини [1].

Правовою підставою для проведення такої слідчої(розшукової) дії, як обшук є постановлена в порядку, встановленому ст.ст.233,234 та 235 КПК України, а саме ухвала слідчого судді, винесена ним після розгляду клопотання із зверненням про надання дозволу на проведення обшуку[7].

Доводи клопотання мають бути належно обґрунтовані і підтверджені додатками, а саме оригіналами чи копіями матеріалів кримінального провадження, а також витягом з ЄРДР, що підтверджує факт подання клопотання [7].

Виконання ухвали про дозвіл на обшук означає проведення слідчої (розшукової) дії слідчим чи прокурором особисто, під їхнім керівництвом, або слідчим чи співробітниками відповідних оперативних підрозділів за дорученням прокурора, чи співробітниками оперативних підрозділів за дорученням слідчого[7].

Обшук проводиться у присутності понятих(не менше двох). Їх завдання полягає у засвідчення факту, змісту і результатів дій, під час провадження яких вони були присутні [5].

При обранні часу, тобто конкретного дня або часу доби для проведення обшуку насамперед необхідно враховувати той факт, що дана слідча (розшукова) дія має завдати найменшої шкоди звичайним заняттям особи, яка є власником житла чи іншого володіння.

Під час проведення обшуку застосовується певна методика.

Дані методи і прийоми містять спосіб можливої поведінки слідчого. Використання того чи іншого методу буде залежати від деяких обставин і має бути здійснене слідчим з їх урахуванням.

Метод послідовного суцільного ретельного обстеження застосовується у ситуації інформаційної невизначеності слідчого щодо вірогідного місцезнаходження предметів, як розшукують, якщо під час цього сам обшук провадиться за відсутності власника приміщення, яке обшуковують[5].

Евристичний метод обшуку полягає в першочерговому обстеженні об'єктів – найбільш важливих місць приховування об'єктів пошуку, що визначаються слідчим, виходячи з усієї отриманої інформації. У випадку використання слідчим оперативних даних, він повинен здійснювати обстеження таким чином, щоб не розголосити сам факт та джерело інформації[5].

З метою забезпечення та виконання завдання обшуку, процесуальна особа, яка його здійснює, має право проводити вимірювання, складати плани, зліпки, оглядати та вилучати речі та документи, що мають чи можуть мати значення для кримінального провадження, а також застосовувати фотозйомку, аудіо чи відеозапис для фіксації ходу слідчої (розшукової) дії та отриманих результатів, про що робиться відповідний запис в протоколі обшуку [7].

Заяви, заперечення чи зауваження, що надійшли від осіб, які беруть участь у проведенні обшуку, підлягають занесенню до протоколу. Прямой вимоги закону про потребу вручення копії протоколу обшуку особі, у житлі чи володінні якої проведено обшук, або особистий обшук якої проведено, немає, але таке рішення прокурор, слідчий можуть прийняти на свій розсуд. Водночас нікому з учасників обшуку не заборонено робити власні записи, а також користуватись власними нотатками, записами, в тому числі на аудіо та відео технічні засоби, однак такі дії повинні вчинятись у порядку визначеному законодавством [7].

Окрім вищезазначеного у протоколі теж зазначається:

- підстави за якими проводиться обшук;
- адреса приміщення чи іншого місця, де було проведено обшук;
- дані щодо особи, у якої провели обшук;

- інформація про хід обшуку, конкретна діяльність уповноважених осіб на проведенні обшуку та його результати, які мають значення для кримінального провадження.

Слід наголосити, що стосовно кожного предмету, який підлягає вилученню, треба зазначати в якому саме місці та за яких обставин він був виявлений, оскільки у приміщенні може проживати (мати доступ) декілька осіб, а в подальшому буде необхідна інформація у чиєму володінні перебувала вилучена річ. Усі документи і предмети, які підлягають вилученню слідчий повинен показати понятим та іншим присутнім особам, а також перерахувати їх в протоколі зі зазначенням їх найменування, кількості, міри, ваги, матеріалу з якого вони виготовлені, та індивідуальних ознак. У необхідних випадках вилучені предмети і документи повинні бути упаковані та опечатані [5].

У протоколі детально і всебічно фіксуються ознаки предметів і документів, що вилучаються. В необхідних випадках до них кріпляться ідентифікуючі ярлики або вилучені предмети і документи упаковуються, а упаковка обклеюється ярликами з підписами понять, так щоб потім у кожного з учасників процесу не виникало сумнівів де, коли і у кого були вилучені відповідні об'єкти [5].

Згідно з ст.41 Закону України «Про Національну поліцію» правоохоронцям заборонено обшукувати осіб, які перебувають під поліцейським піклуванням [3]. Однак, згідно ст. 40 поліцейський має право закріплювати на своєму одязі відеоапаратуру для фіксування правопорушення [3].

Слід розглянути та проаналізувати зміни до норм КПК, які набули чинності з 16.03.2018 та внесені на підставі Закону України № 2147а-19 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів».

Враховуючи зазначені зміни, редакція КПК значно розширює права осіб щодо котрих здійснюються слідчі (розшукові) дії, наприклад, обшук. Так,

відтепер прокурору або слідчому потрібно вказати не просто речі, або документи, які планується відшукати, а також родові або індивідуальні ознаки речей, документів або осіб, а також їхній зв'язок із вчиненим кримінальним правопорушенням [31].

Окрім вказаного, відповідно до вказаних змін під час обшуку стала обов'язковою його відеофіксація. Сам відеозапис, який зазвичай забезпечує слідчий чи прокурор, виступає як невід'ємний додаток до протоколу про обшук. Ще одним цікавим нововведенням є положення щодо присутності адвоката при обшуку: можливість такої присутності з будь-якої стадії обшуку, а також визнання обшуку недопустимим у разі недопущення адвоката до цієї слідчої (розшукової) дії [12].

Саме тому положення ч. 3 ст. 236 КПК України потрібно уточнити, виклавши його в такій редакції: «Слідчий, прокурор не має права заборонити учасникам обшуку користуватися правовою допомогою захисника, адвоката або представника. Слідчий, прокурор зобов'язаний допустити такого захисника, адвоката або представника до обшуку на будь-якому етапі його проведення для допуску якого може бути зупинено обшук з метою перевірки повноважень захисника згідно ст.ст. 45, 51 цього Кодексу після чого обшук має бути продовжено. Під час такої перерви ніхто з учасників обшуку не може покидати місце проведення обшуку. Термін перерви повинен відповідати засаді розумності строків»[30].

За клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим (ч.1 ст.107 КПК). Про фіксування процесуальних дій зазначається в протоколі (ч.2 ст. 104 КПК).

Зауважимо, що незастосування технічного засобу фіксування, якщо воно є обов'язковим, тягне за собою фактичну недійсність процесуальних дій та отриманого результату, за винятком випадку, коли сторона не заперечує проти визнання таких дій та результату чинними (ч.6 ст.107 КПК).

У матеріалах кримінального провадження зберігаються оригінали технічних носіїв інформації, а резервні копії зберігаються окремо (ч. 3 ст. 107 КПК).

Також одночасно з проведенням правоохоронцями відеозйомки громадяни для захисту своїх прав або повного та всебічного дослідження можуть робити свій запис, який також долучається до протоколу [12]. Незаконне проведення обшуку має тягнути за собою кримінальну відповідальність та тягне можливість відшкодування збитків [12].

Результатом застосування відеозапису під час обшуку можна вважати:

- ефективніше дотримання законодавства;
- довший час обшуку;
- закріплення гарантій щодо залучення адвокатів.

Отже, при виконання ухвали (ст. 236 КПК України) про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, слідчий, прокурор чи інша службова особа, що бере участь у проведенні обшуку, зобов'язаний допустити на місце його проведення захисника чи адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 КПК. Слідчий, прокурор не може забороняти учасникам обшуку користуватися правовою допомогою адвоката або представника. Слідчий, прокурор зобов'язаний допустити такого адвоката або представника до обшуку на будь-якому етапі його проведення.

Обшук особи повинен буде здійснюватися не тільки особами тієї самої статі, а й у присутності адвоката, представника на вимогу такої особи. Неявка адвоката, представника для участі у проведенні обшуку особи протягом трьох годин не перешкоджає проведенню обшуку. Хід і результати особистого обшуку підлягають обов'язковій фіксації у відповідному протоколі [13].

Отже, внаслідок запровадження обов'язкової відео фіксації обшуку слід чекати лише позитивних результатів, що допоможе захистити учасників обшуку під час кримінального провадження та допоможе ефективніше забезпечувати законність під час розслідування кримінальних правопорушень [12].

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРНІ ВИПАДКИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

2.1 Правова основа обшуку житла чи іншого володіння особи

Ряд питань у слідчій практиці пов'язані з юридичною підставою проведення огляду у житлі чи іншому володінні особи, який згідно ч. 2, ст. 237 КПК проводиться за правилами обшуку житла чи іншого володіння особи, особливо, якщо виникає необхідність провести такий огляд до внесення відомостей в ЄРДР як огляд місця події. Такі питання виникають внаслідок недоліку закріплення нормами КПК огляду за правилами обшуку, зокрема детального висвітлення порядку його проведення та неузгодженість із порядком проведення огляду місця події, яке може бути розташоване у приміщенні чи іншому володінні особи.

Зауважимо, що до прийняття ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» [13], одним із недоліків КПК України щодо обшуку можна було вважати те, що ним не було визначено окремого правового статусу особи, у житлі чи іншому володінні якої проводиться обшук (за умови відсутності у неї іншого процесуального статусу), хоча фактично вона належить до учасників кримінального провадження.

В одній з робіт В.В. Заборовського, на підставі проведеного дослідження, науковець прийшов до висновку, що відсутність законодавчого закріплення правового статусу такої особи автоматично свідчить і про відсутність в кримінальному судочинстві права на отримання правової допомоги особою, у житлі чи іншому володінні якої проводиться обшук; а також зазначив про необхідність нормативного закріплення вказаного права насамперед з метою посилити гарантії інтересів осіб, проти яких фактично, хоча і в неявній формі, здійснюється кримінальне переслідування, розкриваючи при цьому механізм

його реалізації [14]. Ці питання на сьогодні частково вирішені під час провадження кримінального розслідування.

Для формування сукупності доказів у кримінальному провадженні, яка буде достатньою для доведення обставин, передбачених ст. 91 КПК України, необхідне дотримання такого порядку проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи, який би у майбутньому не ставив під сумнів допустимість зібраних у досудовому розслідуванні доказів [29]. А тому, насамперед з'ясуємо, що відноситься до поняття «житла та іншого володіння особи».

Згідно ч. 2 ст. 233 КПК, під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення. Не є житлом приміщення, спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені за законом.

Під іншим володінням особи розуміються транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи (ч. 2 ст. 233).

Виконання ухвали на обшук житла чи іншого володіння особи може здійснюватися особисто прокурором за його власним переконанням і в необхідності його участі. Враховуючи наведене можна розділити думки науковців на такі, що вважають слідчі(розшукові) дії фундаментом усієї процесуальної діяльності. Так, В.Г.Гончаренко, В.Т.Нор, М.Є.Шумило та інші зазначають, що процесуальне керівництво прокурора у досудовому розслідуванні полягає в тому, що він, реалізує свою наглядову функцію, забезпечує виконання органами досудового розслідування вимог закону, які визначають підстави та процесуальний порядок проведення ними слідчих(розшукових) дій [4].

Таким чином, перевірка законності проведення досудового розслідування є основним завданням прокурора під час ведення досудового розслідування. Окрім вказаного, прокурор, підтримуючи державне обвинувачення в суді, відповідно до норм ст. 36 КПК України, є заінтересованим у наявності достатньої доказової інформації та отриманні доказів у рамках засади законності [16].

Ухвалою Колегії суддів судової палати з розгляду кримінальних справ Апеляційного суду Запорізької області вказано: колегія суддів погоджується з висновком суду на предмет того, щодо ухвали слідчого судді як форма рішення про дозвіл на проникнення до житла чи іншого володіння особи з метою проведення огляду, є обов'язковим у випадку, коли власник добровільної згоди на проведення не надав. (Ухвала Апеляційного суду Запорізької області від 15 січня 2018 року, Справа № 336/1667/16к [28]).

Також важливим під час проведення обшуку є забезпечення захисту прав і свобод осіб. Згідно з чинними нормами кримінального процесуального законодавства прокурор несе відповідальність за перевірку законності підстав проведення слідчої дії, що обмежує конституційні права людини та громадянина (ст.30 КУ) [1].

Так, за загальними правилами, виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи може здійснюватись слідчим та/чи прокурором (ст.236 КПК України) або працівниками оперативних підрозділів, які діють за їхнім дорученням (ст.41 КПК України).

Відповідно до ч.2 ст.236 КПК України обшук на підставі ухвали слідчого судді має бути проведений в час, коли завдається найменша шкода звичайним заняттям особи, яка володіє житлом чи іншим володінням, в якому має проводитись обшук. У цьому випадку, особа яка проводить обшук, зобов'язана перед початком обшуку пред'явити присутній особі ухвалу слідчого судді та надати її копію. Як виняток, КПК України допускає можливість проведення обшуку без наявності ухвали слідчого судді та без урахування умови

проведення в зручний для особи час, якщо виконання цих умов може суттєво зашкодити меті обшуку (ст.ст. 233, 236 КПК України).

Під час проведення обшуку особа, яка проводить цю процесуальну дію, наділена правом відкривати закриті приміщення, сховища, речі, якщо особа присутня при обшуку, відмовляється їх відкрити (ст.236 КПК України).

Відповідно до чинного КПК України під час обшуку може проводитися вимірювання, фотографування, звуко чи відео запис, складання планів та схем, виготовлення графічних зображень обшуканого житла та/чи іншого володіння особи (ч.7 ст. 236 КПК України). Зазначені учасники обшуку мають право оглядати і вилучати речі та документи, які мають значення для кримінального провадження, а також ті предмети, які вилучені законом з обігу, незалежно від їхнього стосунку до кримінального провадження. Речі та документи, які були вилучені під час обшуку вважаються тимчасово вилученим майном.

При проведенні обшуку на сторону обвинувачення покладається обов'язок забезпечення присутності особи, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Така особа має право ознайомитися з ухвалою слідчого судді та отримати її копію, залучити адвоката на будь-якій стадії обшуку, робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу обшуку (ст. 236 КПК України).

За змінами внесеними законом №2213- VIII 16.11.2017 сторона обвинувачення зобов'язана допустити адвоката під час будь-якої стадії проведення обшуку[17].

Варто зазначити, що адвокат також наділений правом проводити самостійно відео чи аудіо фіксацію, однак зазначене носить умовний характер, оскільки слічий чи прокурор завжди може відмовити адвокату проводити фіксацію самостійно, оскільки це може загрожувати порушенню таємниці досудового розслідування. Також варто зауважити, що у практичних підрозділах недостатньо засобів для проведення фіксації технічними засобами. Залучення адвоката до проведення обшуку, у випадку, коли він не є захисником, законодавець врегульовує останніми змінами до КПК України, що

набрали чинності з березня 2018 року[16]. Однак, виникають питання щодо допущення адвоката у якості захисника під час проведення обшуку, оскільки це заважає його проведенню та потребує переривання слідчої дії.

Однією з проблем також є недостатність формулювань у нормах КПК. Так, у ст. 235 КПК не зазначено, що слідчий, прокурор під час обшуку житла чи іншого володіння особи може робити перерву у проведенні обшуку у зв'язку із нічним часом, а після перерви без нової ухвали слідчого судді мати можливість продовжити обшук.

Щодо даного питання у науковців виникло багато думок. Так, О.В. Капліна зазначає: якщо необхідно провести тривалий обшук, слідчу групу створити неможливо, то перерви у перебігу проведення слідчої дії можливі. Вони не повинні стати правилом проведення обшуків, а мають бути викликані необхідністю; послідовно фіксуючи свої дії під час обшуку, слідчий повинен вказувати на оголошення перерви у перебігу слідчої дії у зв'язку з настанням нічного часу (необхідністю відпочинку тощо) із зазначенням точного часу. Крім того, слідчий повинен оголошувати особам, які беруть участь у проведенні слідчої дії, або присутнім, що слідча дія не закінчена, оголошується лише перерва [18].

Слід погодитись з думкою О.В. Капліна у тому, що у випадку коли мета обшуку не досягнута, враховуючи тривалість обшуку, складність слідчої дії, через декілька днів, то мова не повинна йти про одноразове проникнення до приміщення [18].

Такої ж думки теж притримується О.Б. Комарницька, зазначаючи, що у випадку виконання ухвали про обшук протягом кількох днів, тижнів особливо важливим для цієї слідчої (розшукової) дії є спосіб фіксації проведення такої дії, зокрема у протоколі обшуку необхідно зазначити про зупинення цієї дії, а не про її закриття [19].

Швидкова О.В. зазначає, що чинний КПК України дозволив проникати до житла чи іншого володіння особи на підставі однієї ухвали слідчого судді лише один раз; а залишивши місце обшуку на час перерви, слідчий, відповідно

до ч. 1 ст. 233 КПК України, для продовження обшуку має право наступного дня проникнути до житла чи іншого володіння особи лише за добровільною згодою їх володільця [20].

Згідно ч. 1 ст. 235 КПК, можемо зазначити, що визначення «ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз» безперечно вказує на те, що саме проникнення дозволяється лише один раз. Доцільним було б передбачити «продовження» обшуку на підставі однієї ухвали та прописати зазначене у законодавстві, наприклад: «ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, надає право провести обшук житла чи іншого володіння особи з урахуванням проведення тривалого обшуку, або взяттям перерви під час його проведення, необхідну кількість разів, для досягнення мети обшуку» в такому разі поки не вичерпані підстави проведення обшуку наведені у клопотанні він може проводитись як одна слідча дія, однак з можливістю використання перерв так, як це пропонує О.В. Капліна [18].

Звернемо увагу на ще один з моментів, що чітко не регламентований нормами кримінального процесуального законодавства: опечатування приміщення, що на практиці має місце в рамках вчинення дій щодо забезпечення схоронності майна після проведення обшуку. У цьому випадку виникають сумніви щодо правомірності дій слідчого, прокурора, бо чіткої директиви щодо таких дій у КПК України немає [21].

Слід назвати й інші прогалини у праві що стосуються порядку проведення обшуку. Так, ч. 4 ст. 236 КПК передбачає, що у разі відсутності осіб у житлі чи іншому володінні копія ухвали повинна бути залишена на видному місці у житлі чи іншому володінні особи. Проте у КПК не вказано який саме період часу має бути відсутня особа, що дає можливості зловживати цією правовою нормою зі сторони слідчих або прокурорів [21].

Аналізуючи наведене, можемо дійти висновку, що на даний час, згідно чинного законодавства у випадку залишення особою, яка проводить обшук житла чи іншого володіння особи, вона не має права повертатись ще раз у те саме приміщення чи інше володіння особи на підставі однієї ж і тієї самої ухвали слідчого судді, суду.

Враховуючи ряд прогалин та недосконалостей порядку проведення обшуку, слід зазначити, що процедура проведення обшуку має бути удосконалена, що стосується як фіксації обшуку, так і його проведення у випадку необхідності використання перерв або за відсутності особи володільця чи іншого користувача приміщення (іншого володіння).

2.2 Організація й тактика проведення обшуку при розслідуванні незаконного заволодіння транспортним засобом.

На сучасному етапі розвитку суспільства люди використовують транспортні засоби вже не як засіб комфорту, а як необхідний атрибут у повсякденному користуванні, що допомагає використовувати комунікативні функції. Саме тому забезпечити безпеку їх використання, зважаючи на те, що транспортний засіб можна назвати джерелом підвищеної небезпеки, є одним із завдань державного значення. Окрім незаконним заволодінням транспортними засобами завдається суттєва шкода не тільки відносинам власності, а й створюються інші загрози: безпеці руху, здоров'ю громадян та інші, що обумовлює високу суспільну небезпечність цих діянь[22].

Враховуючи дані правової діяльності та практики органу досудового розслідування та суду незаконні заволодіння транспортними засобами слід поділити на три групи:

- прості (ситуативні);
- заздалегідь підготовлені (нескладні);
- ретельно сплановані (складні).

Такий поділ сформований залежно від предмету злочинного посягання, мети злочину, способів викрадення (дій щодо підготовки, вчинення та приховування), особи злочинця, обстановки (часу, місця та умов) викрадення.

Розслідування незаконних заволодінь транспортних засобів супроводжується формуванням несприятливих слідчих ситуацій, зокрема наявністю незначного обсягу інформації, відсутністю слідів та очевидців злочину, активною протидією досудовому розслідуванню та ін. Це вимагає вдосконалення підготовчо-організаційних, а також тактичних заходів окремих слідчих (розшукових) дій, в тому числі обшуків, вчасне та якісне проведення яких сприятиме отриманню доказів у кримінальному провадженні [23].

Проаналізувавши практику застосування, чинне законодавство та наукову літературу, що стосується проведення обшуків, зокрема при розслідуванні незаконних заволодінь транспортними засобами, можна виділити основні завдання його проведення:

- віднайти та вилучити знаряддя чи засоби вчинення кримінального правопорушення;
- віднайти та вилучити інші предмети, що мають значення під час доказування у кримінальному провадженні;
- виявити матеріали, що допоможуть знайти розшукуваного або його безпосередньо, наприклад у випадку переховування у конкретному приміщенні;
- виявити та вилучити майно для забезпечення при необхідності в подальшому компенсації шкоди або його конфіскації;
- виявити та вилучити майно вилучене з обігу чи таке, що зберігається з порушеннями чинного законодавства [24].

Слід погодитись з думкою Ф.М. Сокирана, що результативність проведення обшуку безперечно залежить від підготовки до нього. Так, враховуючи матеріали кримінального провадження, слід скласти план проведення обшуку, зазначити у ньому об'єкти пошуку як необхідні елементи, а саме те, що слід віднайти [25].

Також слідчий повинен передбачати можливість вилучення під час обшуку об'єктів, які принаймні мають схожість до тих, що відіграють доказове значення у кримінальному провадженні.

Проводячи обшук, слідчий має право розкривати замкнені приміщення і сховища, якщо власник відмовляється їх відкрити, що передбачено згідно ч.3 ст. 236 КПК України. При цьому слідчий повинен уникати не викликаних необхідністю пошкоджень дверей, замків та інших предметів. Але обстеження з порушенням цілісності об'єктів повинно здійснюватися лише за наявності достатніх на це підстав [24].

Під час безпосереднього проведення обшуку в рамках норм кримінального процесуального законодавства застосовуються спеціальні методи пошуку, що визначають тактику його проведення, яка знову ж таки підлаштовується під порядок проведення обшуку закріплений у КПК. Враховуючи викладене, зазначимо, що під час внесення змін у порядок проведення обшуку первинним є вивчення та аналіз процесуальних аспектів після чого можлива корекція методів проведення обшуку.

Зазначені методи складають певну систему заходів, послідовне та правильне застосування яких також впливає на ефективність проведення обшуку та застосовуються залежно від тієї чи іншої ситуації, що склалася на певному етапі досудового розслідування [24].

Враховуючи дані слідчої та оперативної практики слід зауважити, що найбільш часто використовуються наступні прийоми тактики обшуку:

- залучення до участі в обшуку учасників кримінального провадження, що дозволяє слідчому, прокурору чи оперативному працівнику спостерігати за їх психофізичними реакціями під час проведення слідчих дій, а залучення до участі у обшуку потерпілих та свідків допоможе виключити вилучення речей чи предметів, які не стосуються кримінального провадження;
- спостереження за особами у яких проводять обшук, їх поведінкою (у ряді випадків обшук із їх присутністю є більш ефективним ніж без них);

- видалення підозрюваного чи обвинуваченого з місця проведення обшуку, що може бути доцільним у випадку необхідності використання в подальшому під час допитів або одночасних допитів їх необізнаності щодо результатів обшуку;

- використання рефлексів обшукуваних осіб, а саме слідчий своєю діяльністю намагається спонукати злочинців до вчинення дій, що можуть виникати в зв'язку з рефлексними реакціями: створює конкретні умови за яких особа вчиняє певні дії;

- використання відволікаючих прийомів, що має місце у застосуванні при наявності у слідчого попередньої інформації щодо схованок (місць приховування розшукуваних речей чи предметів), причому така поінформованість чи її джерела не розкривається ні підозрюваним чи обвинуваченим, ні їх захисникам;

- аналіз та співставлення відповідей обшукуваного та наявної обстановки на місці обшуку. Невідповідність відповідей обшукуваного реальній обстановці може свідчити про їх неправдивість, однак в такій ситуації є можливість доотримати правдиву інформацію так як злочинець може швидко не зорієнтуватись та «проговоритись» [24].

ВИСНОВКИ

Отже, якщо підсумувати все вище сказане, можна зробити висновок, що обшук як слідча(розшукова) дія має свій порядок проведення, свою мету і свої особливості. Вдосконалення законодавства, яке регулює порядок проведення обшуку особи, являється одним із основним кроків вирішення проблем практики його застосування, що, насамперед, є важливим для діяльності поліції, адже найчастіше саме вона здійснює обшук. Законність дій поліцейських та їх професійність є невід'ємною частиною подолання такої проблеми як незаконний обшук особи або житла чи іншого володіння особи.

Найбільш проблемними та дискусійними питаннями можна виокремити ті, що стосуються проведення особистого обшуку особи під час огляду приміщення чи іншого володіння особи за правилами обшуку, або під час затримання без ухвали суду; реальних можливостей фіксування обшуку за допомогою технічних засобів; зупинення та відновлення обшуку у випадку вимушених перерв та опечатування приміщень в рамках вчинення дій щодо схоронності майна.

Оскільки дана наукова робота присвячена процесуальним аспектам проведення обшуку, ми маємо такі пропозиції та рекомендації до Національної поліції України:

- 1) для патрульної поліції, оперативних працівників та слідчих пропонуємо проводити інформаційно-пізнавальну роботу, додаткових занять із застосуванням схем дій у різних ситуаціях;
- 2) розглянути вищезазначені зміни до КПК, що врегульовують обшук особи та обшук житла чи іншого володіння особи під час зборів особового складу та акцентувати на найбільш проблемні питання щодо цього;
- 3) з урахуванням практичного застосування обшуку, сформулювати пропозиції до Верховної ради України щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання проведення обшуку;

4) вдосконалити матеріально-технічне забезпечення відділів Національної поліції з метою покращення можливостей застосування засобів технічного забезпечення під час фіксації обшуків.

Щодо внесення корективів у статті КПК пропонуємо положення ч.3 ст.236 КПК України викласти у такій редакції: «Слідчий, прокурор не має права заборонити учасникам обшуку користуватися правовою допомогою захисника, адвоката або представника. Слідчий, прокурор зобов'язаний допустити захисника, адвоката або представника особи у якої проводиться обшук на будь-якому етапі його проведення для допуску якого може бути зупинено обшук з метою перевірки повноважень захисника згідно ст.ст. 45, 51 цього Кодексу після чого обшук має бути продовжено. Під час такої перерви ніхто з учасників обшуку не може покидати місце проведення обшуку. Термін перерви повинен відповідати засаді розумності строків».

Також варте уваги положення ч.1 ст.235, у якому вказується про право проникнення до житла або іншого володіння особи лише раз. У зв'язку з тим, що обшук може бути довготривалим, а також залучення адвоката фактично тягне за собою взяття перерви під час даної процесуальної дії, окрім перерви можуть бути потрібні у зв'язку з настанням нічного часу або у випадку необхідності перепочинку особам, які здійснюють обшук пропонуємо таку редакцію даної частини статті: «Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого надає право провести обшук житла чи іншого володіння особи один раз, а у випадку проведення тривалого обшуку або взяття перерви під час його проведення, необхідну кількість разів, для досягнення мети обшуку».

Беззаперечно, обшук особи або ж її житла чи іншого володіння, перш за все повинні проводитись із найменшим втручанням у приватне життя особи. Саме тому законодавцем встановлено, що систему даних слідчий дій може проводити тільки уповноважена на те особа.

У науковій роботі, ми аж ніяк не намагаємось закликати видавати ухвали суду на обшук житла чи іншого володіння особи в тому числі й особистий

обшук всіх громадян, чи іншим способом порушувати права і свободи людей, а лише надати можливість працівнику поліції у виключний час, за виключних обставин, у виключній ситуації порушити права і свободи особи, якої є підстави вважати її причетною до протиправних дій.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> .
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 11.01.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651C-17>.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. / за заг. ред. В.Г.Гончаренка, В.Т.Нора, М.Є. Шумила. Київ : Юстиніан, 2012. 1224с.
5. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підручник. Академічне видання. К.:Алерта,2014. 420 с.
6. Лобойко Л.М. Кримінальний процес: Підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.
7. Кримінальне процесуальне право України : навч. посіб. / за заг. ред. В.Г.Гончаренка та В.А.Колесника. Київ : Юстиніан, 2014. 573 с.
8. Кримінальне процесуальне право України : навч. посіб. / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 774 с.
9. Оленін І., Дзюба А. Особистий огляд та обшук: як захистити свої права. 2014. URL: <http://legalspace.org/ua/biblioteka/korisni-poradi/item/3055>.
10. Коноваленко Д. Процесуальні проблеми особистого обшуку особи під час огляду житла. 2017. URL: <https://blog.liga.net/user/dkonovalenko/article/26528>
11. Які хитрощі можуть застосовуватися стороною обвинувачення для обмеження прав громадян, у котрих проводиться обшук? *Газета «Закон і Бізнес»*. 23.01.2015 URL: <http://zib.com.ua/ua/113888> .
12. Бандурко С. Що потрібно знати особі, у володінні якої проводять примусове обстеження? *Газета «Закон і бізнес»* 16.02.2018. URL: <http://zib.com.ua/ua/131839>
13. Бабич С. Нові вимоги до проведення обшуку у 2018 році. 13.02.2018 URL:<https://protocol.ua/ua>

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування: Закон України від 16.11.2017 р. № 2213-VIII. Дата оновлення 08.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2213-19>
15. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката особи, в приміщенні якої проводиться обшук. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19613/1>
16. Домбай М.М., Голуб Ю.В. Процесуальне керівництво обшуком у кримінальному провадженні. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності(теорія та практика)*. Вип.1-2 (10-11) 2018.
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування: Закон України від 16 листопада 2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2213-19>.
18. Капліна О.В. Проблеми нормативного регулювання та практики проведення обшуку під час кримінального провадження. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2015. №2(12). – С. 1-20. : URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles%20/2015/n2/15kovckp.pdf>
19. Комарницька О. Б. Окремі питання здійснення обшуку житла стороною обвинувачення/ *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 4.
20. Швидкова О.В. Обшук як спосіб збирання доказів .*Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2014. № 2 (10).URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis>
21. Гловюк І.В. Деякі проблемні питання виконання ухвали слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи 03.04.2018р. URL:<https://barristers.org.ua/news> .
22. Науково-методичні рекомендації «Методика розслідування незаконного заволодіння транспортними засобами: особливості досудового розслідування»

Харків

2015.URL:

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1238/>

23. Лютий В.В. Окремі аспекти встановлення осіб, які вчиняють незаконні заволодіння автотранспортом: метод. реком. колектив авторів: М.М. Єфімов, В.М. Ковбаса, Я.М. Ковч., В.В. Лютий, М.А. Очеретяний, О.Л. Христов. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. 44 с.

24. Монографія Христова О.Л. «Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами: криміналістичний аспект» Дніпро 2017. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/622/1>

25. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іващенко, О.О. Алексєєв та ін. К.: Центр учбової літератури, 2015. 544 с.

26. Гловюк І.В. Проблемні питання забезпечення належної правової процедури обшуку (у розрізі новел КПК України) 16.11.2017 URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9403>

27. Смоков С.М., Кирилюк О.А. Участь понятих у слідчих (розшукових) діях на стадії досудового розслідування. 12.04.2017 URL: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/2_2017_Smokov_Kuruluk.pdf

28. Ухвала Апеляційного суду Запорізької області від 15 січня 2018 року, Справа № 336/1667/16к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71676834>

29. Могила В.С Огляд житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді: питання законності. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/10257>

30. Старенький О.С Обшук як засіб отримання доказів у кримінальному провадженні: окремі новели чинного Кримінального процесуального кодексу України. URL: <http://elar.naia.kiev.ua/bitstream/123456789/6664/1/18.pdf>

31. Рябоконь О.С Реформування КПК України у сфері застосування відео та аудіо фіксації на досудовому розслідуванні URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/16212/186-189.pdf?sequence=1>